

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สุขภาพ (Health) ตามคำจำกัดความในธรรมนูญแห่งองค์การอนามัยโลก พ.ศ.2491 ระบุว่าคือ สภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยไม่ได้หมายความว่า แค่เพียงการปราศจากโรคภัยไข้เจ็บหรือความพิการเท่านั้น สุขภาพจึงมีความหมายกว้าง กล่าวคือ สุขภาพ เป็นขุมพลังแห่งชีวิต มิใช่สิ่งประกอบการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นแนวคิดเชิงบวกที่เน้นขุมพลังส่วนบุคคลและ สังคม ควบคู่กับความเป็นปกติสุขทางกาย (อ้างใน อัมพล จินดาวัฒนะ และคณะ, 2541 : น.4)

อัมพล จินดาวัฒนะ (2545 : น.223-225) กล่าวว่า แม้ว่าสุขภาพของคนไทยโดยรวมจะดีขึ้น มาตามลำดับ อายุคาดเฉลี่ยยืนยาวขึ้น โรคติดต่อ โรคติดเชื้อและปัญหาสาธารณสุขเดิม ๆ ลดลง มาก ระบบบริการสุขภาพมีพัฒนาการและกระจายตัวอย่างกว้างขวาง งบประมาณด้านสุขภาพ เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามเนื่องจากสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและ รวดเร็ว ทำให้เกิดปัญหาวิกฤตด้านสุขภาพและระบบสุขภาพ ในสิ่งดังต่อไปนี้

1. เน้นตั้งรับเพื่อซ่อมสุขภาพเสีย กล่าวคือ สังคมไทยวางน้ำหนักเรื่องสุขภาพไว้ที่ การเน้นพัฒนาระบบบริการในรูปแบบของการตั้งรับที่มีโรงพยาบาลเป็นศูนย์กลางเพื่อการซ่อมสุขภาพ รายบุคคล รายโรครมากกว่าการเน้นพัฒนาระบบเชิงรุกที่เน้นการสร้างสุขภาพดี

2. ค่าใช้จ่ายเพื่อสุขภาพแพงมากแต่ได้ผลต่ำ กล่าวคือ เมื่อระบบสุขภาพเน้นที่การซ่อม สุขภาพเสียซึ่งเป็นการแก้ที่ปลายเหตุ ก็ต้องใช้เงินมาก แต่ผลลัพธ์ด้านสุขภาพต่ำ แต่ละปีคนไทย ใช้จ่ายเงินเพื่อสุขภาพรวมกันมากกว่า 2.5 แสนล้านบาท เป็นเงินที่ประชาชนควักกระเป๋าจ่ายเอง 2 ส่วน เป็นงบประมาณแผ่นดิน 1 ส่วน โดยเงินจำนวนมากนี้ ส่วนใหญ่ใช้เพื่อการซ่อมสุขภาพเสีย ใช้เพื่อ การสร้าง สุขภาพดีและเพื่อการป้องกันโรคหรือปัญหาไม่มาก และค่าใช้จ่ายเพื่อสุขภาพที่มุ่งเน้นเป็น การซ่อมสุขภาพเช่นนี้ มีอัตราเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 10 ต่อปี และไม่มีที่ท่าว่าจะควบคุมให้ลดลงได้

3. คนไทยป่วยและตายโดยไม่จำเป็นเป็นจำนวนมาก การป่วยและตายโดยไม่จำเป็น หมายถึง การป่วยและตายจากโรคหรือปัญหาที่ควรจะสามารถป้องกันได้ ไม่จำเป็นเป็น โรคเอดส์ ซึ่งมี ผู้ติดเชื้อ มากถึงเกือบ 1 ล้านคน การตายจากอุบัติเหตุก็สูงถึงปีละกว่า 3 หมื่นคน ในจำนวนนี้ตาย จากอุบัติเหตุจราจรอย่างเดียวรวม 2 หมื่นคน ป่วยเป็นโรคจิตปีละ 2-3 ล้านคน ป่วยเป็นมะเร็ง เบาหวาน ซึ่งโรคและปัญหาที่คุกคามสุขภาพเหล่านี้มาสาเหตุมาจากพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมและ ระบบต่าง ๆ ที่ไม่มีทางเอาชนะได้ด้วยการจัดบริการตั้งรับสำหรับดูแลรักษาผู้ที่เจ็บป่วยแล้วเท่านั้น

